

**«Интелигентните Мрежи –
корелация с българското и
европейско енергийно
законодателство в
светлината на Директива
2018/2001»»**

- Адв. Пламен Димитров

В енергетиката, поне от 40 години съществуват понятията «просюмър» и «общности от просюмъри», а през последните години се говори за «енергийни кооперативи», «квартални енергийни борси» и «ютилити клъстъри» като форми на сдружаване на потребителите с цел по-висока обща ефективност на консумираните от тях ресурси и енергия, във всички форми.

Ключовата технология за изграждането на форми на обединение на потребители са «интелигентните мрежи».

Зелената сделка (Green Deal), известна още като Зеленият пакт, е набор от политики предложени от Европейската комисия, които трябва да направят Европа климатично неутрална до 2050 г.

Планът на ЕС е да бъде намалено производството на парникови газове поне с 50%, сравнено с нивата от 1990 г.

Ще бъдат преразгледани всички закони и да се въведат нови за кръговата икономика, намаляване на потреблението на сградите, биоразнообразието, земеделието и иновациите.

Реализацията на Зелената сделка е свързана с много политически и финансови инструменти, но преди всичко – с промяна на юридическата среда в държавите на ЕС.

Директиви 2018/2001 и 2018/2002 са два главни юридически инструмента на ЕС, насочени към достигане на целите на **Зелената сделка**.

От юридическа гледна точка е крайно важно въвеждането в юридическата среда на нови термини:

- Интелигентни технологии и процеси (Директива 2018/2002)

- Общности за възобновяема енергия, интелигентни общности и интелигентни мрежи (ДИРЕКТИВА 2018/2001)

Макар и добре известни в науката и индустрията, тези понятия са вече част от правното поле на ЕС-тоест, най-просто казано, могат да се използват в съда в страните от ЕС.

Често се говори, че известна несигурност по отношение на «интелигентните технологии» създава юридическата техника, с която Директивите въвеждат тези 4 термина: докато Директива 2018/2001 директно въвежда и стимулира термина «общности за възобновяема енергия», то термините «интелигентни технологии и процеси», «интелигентни общности», «интелигентни мрежи» и свързаните с тях «интелигентни измервателни уреди» са въведени косвено: по-просто казано, споменават се на много места в юридическия текст, без в тях да се въвежда фиксирана съдържателност и ясни критерии.

Тоест, Директивите не обясняват както е «интелигентна общност» или «интелигентна мрежа».

Нещо повече:

В правното пространство на ЕС няма законодателен инструмент, който да дава ясно, недвусмислено и автентично тълкуване на термините Интелигентна мрежа или система, SMART GRID, «квартана борса за енергия».

Тази правна неопределеност създава висока степен на несигурност сред инвеститорите и потребителите:

В нашата юридическа практика ние постоянно чуваме, че «интелигентните мрежи», «енергийните кооперативи», «енергийните общности», «Умните Мрежи», «интелигентните системи» са незаконни – защото не са директно дефинирани в правото на ЕС.

Нека го заявя категорично:

От юридическа гледна точка още днес може да се създаде «енергийен кооператив» или «квартална енергийна борса», която да се управлява от SMART GRID-и те ще са напълно законни!

Този въпрос има четири съвсем практични аспекта:

Не е нужно в правото да се въвеждат особени понятия, за да пояснят смисъла «интелигентните сдружавания» в енергетиката и ютилити сектора: индустриите на интелигентните системи и енергетиката от десетилетия работят с тези термини и тяхното съдържание и смисъл са ясни!

«Интелигентните» форми на «енергийно» или «ютилити» сружаване могат да се осъществят със съществуващите форми на гражданско дружество по ЗЗД, търговски дружества по ТЗ и сдружението на собствениците по ЗУЕС.

Няма законова пречка за това!

3.

Енергийното законодателство на РБългария въвежда ясни сфери на дейност, които изискват особен режим на лицензиране: такива са електроразпределението, електропреноса, търговията с енергия и борсовата търговия с енергия.

Има ясна съдебна практика със стотици правотъокувателни казуси, която потвърждава юридическия смисъл и ограниченията на една или друга дейност.

Една фирма или лице може да зарежда електромобили чрез станции за зареждане. Но при зареждането не се продава ток (лицензионна дейност!), а се оказва услуга.

Два съседни имота могат да обменят ток, при това, те не извършват дейност електроснабдяване (лицензионна дейност!) и не продават ток (лицензионна дейност!), а извършват услуга.

Когато един имот е изцяло електро или водоснабден «на частни начала» от съседния имот и вторият имот функционира без договор с комуналното дружество, се нарушава териториалната лицензия на водоснабдителното или електроснабдителното дружество: в България, в ЕС и в повечето държави в Света дори да не ползвате услугите на ЕРП-то, вие сте длъжни да имате договор с него за узаконяване на имота.

Група съседни имоти могат да обменят електроенергия между частните си електрически уредби: няма никаква законова преча за това! Но този обмен не може да бъде наречен «квартална борса»-защото борсовата дейност е лицензионна.

Частно лице или фирма може да прокара електрическа или водна връзка с друг имот през парцел, улица или тротоар-общинска собственост-у нас съществуват (вероятно, никой не е броил) стотици хиляди такива частни връзки, общините постоянно дават строителни разрешения за такива връзки: но собствениците на частни кабели и тръби свързват частни електрически и водни инсталации, през които тече мерена енергия и вода, тоест, енергия и вода «след електромер»/«след водомер».

Те не извършват дейностите електроразпределение или снабдяване с вода.

Изграждането на «енергийна общност» или на «ютилити клъстър» или на «квартална борса», както ги разбира науката и индустрията, не зависи от съществуващи днес юридически ограничения, а от технологиите на Умните Системи и Умните Мрежи, с които тези потребителски формации ще се изградят.

Потребителски анализи, които сме правили в нашата практика показват, че съществуващите масови SMART технологии теоретично могат да изградят потребителски общности, но са все още твърде скъпи и «екзотични».

Тоест, не закона, а пазара е причината днес да няма масово използване на «интелигентни мрежи» и «енергийни кооперативи».

Извод:

Не е необходимо потребителите да чакат Директиви 2018/2001 и 2018/2002 да бъдат транспонирани и прилагани в националното право.

Задачата на Директивите е да ускори развитието и широкото навлизане на системите за зелената енергия и на високоефективните енергийни и ресурсни инсталации, а не да ги разреши.

Потребителите още днес могат да закупят интелигентни системи и да създават «енергийни кооперативи», «енергийни общности», «ютилити кълстери» и други форми на интелигентно енергийно и ресурсно сдружаване, стига да не нарушават границите на лицензионните дейности по ЗЕ и ЗЕВИ.

А тези дейности имат ясни граници и не пречат на частните инвестиции в отделни сгради, групи от сгради или квартал.

Нищо в съществуващото законодателство не забранява на потребителите да се сдружават и да придобиват общи инсталации и системи!

БЛАГОДАРЯ ЗА ВНИМАНИЕТО!